

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เพื่อให้การจัดการศึกษาสนองเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 1 บททั่วไป ว่าด้วยความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตราที่ 23 บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม” และมาตรา 24 บัญญัติว่า “การจัดการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา” (ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา, 2545)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ระบุถึงความมุ่งหมายและหลักการไว้ในหมวด 1 มาตรา 6 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 7 ระบุถึงกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547) สำหรับแนวการจัดการศึกษาระบุไว้ในหมวด 4 มาตรา 23 ว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นการให้ความรู้คู่คุณธรรม จัดกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา และมาตรา 24 ระบุว่าจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตลอดจนมีการประสานร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง โดยกำหนดมาตรฐานไว้ 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษาและมาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความรู้ ซึ่งในมาตรฐานที่ 1 ได้กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนดี คนเก่ง และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคอนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพตรงตามความต้องการทั้งด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะ คุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

ดังนั้น การพัฒนาประเทศจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนพร้อมไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเน้นให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรู้อย่างเท่าทัน ให้ความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคอนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะพร้อมทั้งสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สภาพปัจจุบันเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในปัจจุบัน พบว่า ยังขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการเป็นไปตามกระแสของสังคม ซึ่งต้องมีการประเมินผลให้ครบทุกด้านทั้งด้านปัจจัยด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ผลกระทบ ความยั่งยืน และการถ่ายทอดส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่นจนกระทั่งผู้เรียนเจริญเติบโตตามวัย

จากที่กล่าวมาพบาบทหน้าที่ของสถานศึกษาคือการจัดการศึกษาตามกรอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยมีเป้าหมายปลายทางอยู่ที่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่งและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โรงเรียนบ้านโนนศิลาตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลลุงเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนไว้ว่า “โรงเรียนบ้านโนนศิลา จัดการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ควบคู่คุณธรรม น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เคียงคู่ชุมชน มุ่งสู่มาตรฐานสากลและมาตรฐานชาติ” โดยมีพันธกิจการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแนวทางการปฏิรูปในทศวรรษที่สอง จัดแหล่งเรียนรู้ด้วยการบริหาร

จัดการแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมคุณธรรม ด้วยการดำเนินโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและวินัยนักเรียน บูรณาการ การจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและ องค์กรอื่น ๆ (โรงเรียนบ้านโนนศิลา, 2564)

การประเมินแบบ CIPPIest คือ ส่วนขยายของรูปแบบการประเมิน CIPP โดยขยาย การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ออกเป็นการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) การ ประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) และการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation) ของสิ่งที่ได้รับการ ประเมิน ซึ่งมักได้แก่โครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงต่าง ๆ โดยส่วนขยายของมิติการประเมินที่ เพิ่มขึ้นนี้มีความหมายครอบคลุมรวมถึงการประเมินผลผลิตเดิมและการประเมินผลลัพธ์นั่นเอง ทั้งนี้ ความหมายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้น พิจารณาได้จากการตั้งคำถามการประเมิน (Evaluation Questions) แต่ละมิติ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2553) ดังนี้ 1.1 I (Impact) การประเมินผลกระทบ เป็นการ ประเมินโดยตั้งคำถามว่า สิ่งที่ได้รับผลประโยชน์ (จากโครงการหรือสิ่งแทรกแซง) ได้รับเกินไปกว่าเป้าหมาย ความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ความจำเป็นนั้นคืออะไรบ้าง คำถามนี้ ชี้ให้เห็นว่าไม่ว่าสิ่งที่ได้รับเกินไปกว่าที่กำหนดไว้นั้นจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบก็ล้วนแต่เป็น ผลกระทบทั้งสิ้น 1.2 E (Effectiveness) การประเมินประสิทธิผลที่เกิดขึ้นเป็นการตั้งคำถามว่า โครงการหรือสิ่งแทรกแซงบรรลุตอบสนองความต้องการความจำเป็นของกลุ่มผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ได้ อย่างครอบคลุมหรือไม่ 1.3 S (Sustainability) การประเมินความยั่งยืนของผลที่เกิดขึ้น เป็นการ ประเมินโดยตั้งคำถามว่าแนวทางการปฏิบัติอย่างเป็นระบบหรือเป็นทางการเกี่ยวกับการนำโครงการไป ใช้ให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืนคืออะไร คำถามดังกล่าวมุ่งพิจารณาประเมินความคงอยู่หรือความ ต่อเนื่องในการทำโครงการที่ประสบผลสำเร็จไปใช้ รวมถึงวิธีการในการรักษาไว้ซึ่งความสำเร็จของ โครงการดังกล่าว 1.4 T (Transportation) การประเมินผลที่สามารถถ่ายทอดขยายผลต่อเนื่องได้เป็น การประเมินโดยตั้งคำถามว่า มีการนำโครงการหรือสิ่งแทรกแซงที่ประสบผลไปประยุกต์หรือปรับปรุงใช้ใน ที่อื่น ๆ หรือไม่

จะเห็นว่ามิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นทั้ง 4 ด้าน จากการขยายการประเมินผลผลิตตามรูปแบบ การประเมิน CIPP เดิมนั้น แท้ที่จริงก็คือ การประเมินในส่วนที่สตัฟเฟิลบีม เรียกว่า “ผลลัพธ์” (Outcomes) ของโครงการนั่นเอง เพียงแต่เป็นการจำแนกและตั้งคำถามการประเมินให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้นวิธีการนำรูปแบบการประเมิน CIPPIest ไปใช้ จึงยังคงมีลักษณะเช่นเดียวกับการใช้รูปแบบ การประเมิน CIPP เนื่องจากรูปแบบการประเมินแบบ CIPPIest Model เป็นรูปแบบการประเมิน

ที่ครอบคลุมองค์ประกอบทุกด้านรวมทั้งยังมีเหตุผลและเป็นระบบ ไม่เน้นการวิเคราะห์จุดใดจุดหนึ่ง แต่เป็นรูปแบบการประเมินที่มีความต่อเนื่องทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วน ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจ

โรงเรียนบ้านโนนศิลา ได้ดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนมาอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามยังพบว่า การประเมินกิจกรรมและโครงการยังต้องพัฒนาให้ครอบคลุม เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและเกิดความยั่งยืน

จากแนวคิด วิสัยทัศน์และพันธกิจในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนดังกล่าวข้างต้นผู้ประเมินจึงมีความสนใจและได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและปลูกฝังการมีคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนโดยการจัดทำโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนศิลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ขึ้นและกำหนดเป็นโครงการไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน และในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 - 2565 ซึ่งการดำเนินงานโครงการดังกล่าวได้สำเร็จลุล่วงแล้ว ผู้ประเมินในฐานะผู้อำนวยการสถานศึกษาจึงทำการประเมินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนศิลา เพื่อนำผลการดำเนินโครงการไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีความสมบูรณ์ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

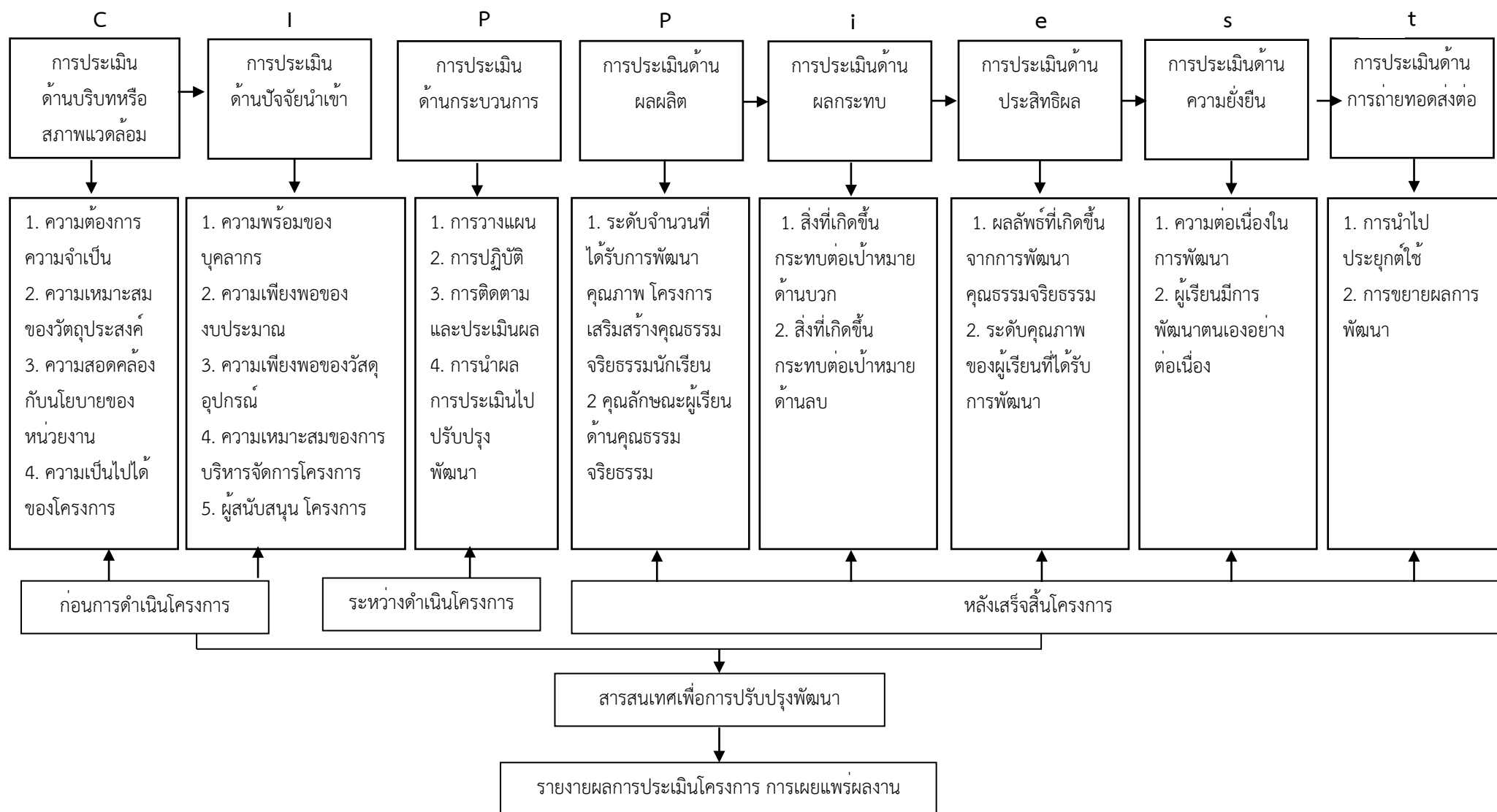
เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้านโนนศิลา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ในองค์ประกอบ 8 ด้าน คือ

1. เพื่อประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อมของโครงการเกี่ยวกับความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงาน ความเป็นไปได้ของโครงการ
 2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการเกี่ยวกับความพร้อมของบุคลากร ความเพียงพอของงบประมาณ ความเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์ ความเหมาะสมของการบริหารจัดการ และผู้สนับสนุนโครงการ
 3. เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินการ การติดตามประเมินผล และการนำผลการประเมิน ไปปรับปรุงพัฒนา
 4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการเกี่ยวกับระดับจำนวนและคุณลักษณะของผู้เรียน
- โรงเรียนบ้านโนนศิลา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ประกอบด้วย
- 4.1. เพื่อประเมินผลกระทบต่อบุคคลทั้งด้านบวกและด้านลบ
 - 4.2. เพื่อประเมินด้านประสิทธิภาพ ผลลัพธ์จากการพัฒนาและคุณภาพผู้เรียน
 - 4.3. เพื่อประเมินด้านความยั่งยืนของการพัฒนา

4.4. เพื่อประเมินด้านการถ่ายทอดส่งต่อการพัฒนา

กรอบแนวคิดในการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการในครั้งนี้ ได้ศึกษาแนวคิดการประเมินโครงการโดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPPiest Model) เป็นกรอบแนวคิดในการประเมิน คือ ด้านบริบท (Context Evaluation) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ด้านผลกระทบ (Impact Evaluation) ด้านประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation) ด้านความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation) เป็นกรอบแนวคิดในการประเมิน โดยมีรายละเอียดดังภาพประกอบที่ 1.1

ภาพประกอบที่ 1.1 แสดงกรอบแนวความคิดการประเมินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้านโนนศิลา

ตารางที่ 1.1 อธิบายกรอบแนวคิดการประเมินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน
โรงเรียนบ้านโนนศิลา ดังนี้

วัตถุประสงค์	ประเด็นการประเมิน/ ตัวแปรที่ศึกษา	แหล่งข้อมูล/ ผู้ให้ข้อมูล
1. เพื่อประเมิน ด้านบริบทของ โครงการฯ	ประเมินความสอดคล้อง - โครงการกับนโยบายการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด - ความต้องการจำเป็น - ความสอดคล้องของหลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและ กิจกรรมของโครงการ	- ครูและ บุคลากร ทางการศึกษา
2. เพื่อประเมิน ด้านปัจจัย นำเข้า ของโครงการฯ	ประเมินความเหมาะสมในประเด็น 1. ด้านบุคลากร 2. ด้านงบประมาณ 3. ด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ 4. ด้านการบริหารจัดการ	- ครูและ บุคลากร ทางการศึกษา
3. เพื่อประเมิน ด้านกระบวนการของ โครงการฯ	ปฏิบัติตามกระบวนการ SPDCA 1. การวิเคราะห์สภาพปัญหา (S) 2. การวางแผนการทำงาน (P) 3. การดำเนินงาน (D) 3.1 กิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรมและ จริยธรรม 3.2 กิจกรรมวันสำคัญทางพุทธศาสนา ขาดิและพระมหากษัตริย์ 3.3 กิจกรรมออมวันละนิด ชีวิตสดใส 3.4 กิจกรรมเด็กรุ่นใหม่หัวใจสุจริต 3.5 กิจกรรมฝึกรวินัย หัวคุณธรรม 3.6 กิจกรรมพูดสุภาพ รวยเสน่ห์ 3.7 กิจกรรมปันน้ำใจพี่ให้น้อง 3.8 กิจกรรมสัมมาคารวะ กตัญญูกตเวทิตา 3.9 กิจกรรมจิตอาสา 4. การติดตามและประเมินผล (C)	- ครูและ บุคลากร ทางการศึกษา

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ประเด็นการประเมิน/ ตัวแปรที่ศึกษา	แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ ข้อมูล
4. เพื่อประเมิน ด้านผลผลิตของ โครงการฯ	5. การสรุปและรายงานผล (A) 1. สรุปผลการดำเนินงานโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม นักเรียน โรงเรียนบ้านโนนศิลา 2. ความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา ต่อการ ดำเนินงานโครงการ 3. ความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการ ดำเนินงานโครงการ 4. ความพึงพอใจของเครือข่าย ผู้ปกครองนักเรียนต่อการดำเนินงานโครงการ 5. ความพึงพอใจของนักเรียน ต่อการดำเนินงานโครงการ	-ครูผู้รับผิดชอบ กิจกรรม - ครูและบุคลากร ทางการศึกษา - คณะกรรมการ สถานศึกษาชั้น พื้นฐาน - เครือข่าย ผู้ปกครอง - นักเรียน
4.1. เพื่อ ประเมิน ด้านผลกระทบ	การศึกษาเพื่อคาดการณ์ทั้งด้านบวกและด้านลบ	- ครูผู้รับผิดชอบ กิจกรรม -ครูและบุคลากร ทางการศึกษา - คณะกรรมการ สถานศึกษาชั้น พื้นฐาน - เครือข่าย ผู้ปกครอง

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ประเด็นการประเมิน/ ตัวแปรที่ศึกษา	แหล่งข้อมูล/ ผู้ให้ข้อมูล
4.2. เพื่อ ประเมินความ มีประสิทธิภาพ	ผลที่เกิดขึ้นสามารถบรรลุ ตอบสนองความต้องการ จำเป็นของ นักเรียนและของโครงการฯ	- ครูและบุคลากร ทางการศึกษา - คณะกรรมการ สถานศึกษาชั้น พื้นฐาน - เครือข่าย ผู้ปกครอง
4.3. เพื่อ ประเมินด้าน ความยั่งยืน	การรักษาไว้ซึ่งความสำเร็จของโครงการฯ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การนำโครงการให้ประสบผลสำเร็จ และคงอยู่	- ครูผู้รับผิดชอบ กิจกรรม - ครูและบุคลากร ทางการศึกษา - คณะกรรมการ สถานศึกษาชั้น พื้นฐาน - เครือข่าย ผู้ปกครอง
4.4. เพื่อ ประเมินการ ถ่ายทอดส่งต่อ	ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น และ ความสำเร็จของโครงการที่สามารถเป็นแบบอย่างของโครงการ ให้กับโรงเรียนอื่นหรือผู้ที่สนใจ	- ครูและบุคลากร ทางการศึกษา - คณะกรรมการ สถานศึกษาชั้น พื้นฐาน - เครือข่ายผู้ ปกครอง

ขอบเขตการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้านโนนศิลา ปีการศึกษา 2564 ได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้านโนนศิลา ปีการศึกษา 2564 ใช้รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPPiest Model) และเป็นกรอบแนวคิดการประเมิน 4 ด้าน คือ 1) การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) 2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) 3) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) 4) การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) 4.1) การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) 4.2) การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation) 4.3) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) และ 4.4) การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation)

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การประเมินโครงการครั้งนี้ผู้ประเมินใช้กลุ่มเป้าหมาย การให้ข้อมูลในการประเมินโครงการตามบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามโครงการกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูและบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านโนนศิลา ปีการศึกษา 2564 รายละเอียด ดังนี้

2.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 10 คน

2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 คน (ยกเว้นผู้บริหาร 1 คน เป็นผู้วิจัย)

2.3 เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 94 คน

2.4 นักเรียน จำนวน 94 คน

3. ระยะเวลาของการดำเนินโครงการ และการประเมินโครงการ ระหว่าง เดือนพฤษภาคม 2564 ถึง เดือนเมษายน 2565 เพื่อให้การประเมินโครงการครอบคลุมทุกประเด็นและมีปฏิทินปฏิบัติที่ชัดเจนสามารถนำผลการประเมิน ไปใช้ประโยชน์ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ผู้รายงานจึงกำหนดระยะเวลาการประเมินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้านโนนศิลาเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนดำเนินการโครงการ ได้ดำเนินการประเมิน 2 ด้าน

1. ประเมินด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อมของโครงการเป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความต้องการ ความจำเป็น ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงาน และความเป็นไปได้ของโครงการ

2. ประเมินด้านปัจจัยนำเข้า เพื่อพิจารณาความพร้อมของบุคลากร ความเพียงพอของงบประมาณ สื่อวัสดุอุปกรณ์ ความเหมาะสมของการบริหารจัดการ และผู้สนับสนุนโครงการ

ระยะที่ 2 ระหว่างดำเนินการ ประเมินด้านกระบวนการ เพื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินการ การติดตามประเมินผล และการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนา

ระยะที่ 3 หลังสิ้นสุดโครงการ ประเมินผลการด้านผลผลิตและส่วนขยายของโครงการเกี่ยวกับความสำเร็จของการดำเนินงาน โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนศิลา ได้แก่ ด้านผลผลิตระดับคุณภาพโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน และคุณลักษณะผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดส่งต่อ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1.การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าในการดำเนินการโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนศิลา ซึ่งประเมินใน 4 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสมของบริบทของโครงการ ด้านความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้าเพื่อการดำเนินงานตามโครงการ เหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานและด้านผลผลิตของโครงการ ซึ่งประกอบด้วย ด้านผลกระทบด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดส่งต่อ ดังรายละเอียดดังนี้

1.1 การประเมินบริบท (Context Evaluation) หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าด้านสภาพแวดล้อมของการดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนศิลา ว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน และสภาพปัญหาความต้องการของครูและบริบทชุมชน

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าด้านความเหมาะสม ความเพียงพอ และคุณภาพของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การดำเนินโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ เช่น วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ งบประมาณ บุคลากร วิธีดำเนินงาน อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นต้น

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าด้านการดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนศิลา เกี่ยวกับกระบวนการวางแผน การปฏิบัติตามแผน และความมีประสิทธิภาพ

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าด้านจำนวนคุณภาพโครงการ คุณลักษณะผู้เรียน ความพึงพอใจของครูและบุคลากร คณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมการณ์มีคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย

1.4.1 การประเมินด้านผลกระทบ (Impact Evaluation) หมายถึง กระบวนการพิจารณาเพื่อคาดการณ์ทั้งด้านบวกและด้านลบที่ส่งผลต่อโครงการ

1.4.2 การประเมินความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness Evaluation) หมายถึง กระบวนการพิจารณาคุณภาพของผลที่เกิดขึ้นสามารถบรรลุ ตอบสนองความต้องการจำเป็นของนักเรียนและวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ประกอบด้วย 8 ด้านดังนี้

1) รักษา ศาสน์ กษัตริย์ รักความเป็นไทย หมายถึง พฤติกรรม การแสดงออกถึงคุณลักษณะของนักเรียนถึงการยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และบอกความหมายของเพลงชาติ ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียนให้ความร่วมมือ ร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในห้องเรียน เข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ปองดอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาและเป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น ชื่นชมในพระราชกรณียกิจพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย และเห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย

2) ซื่อสัตย์ สุจริต หมายถึง พฤติกรรม การแสดงออกถึงคุณลักษณะของนักเรียนที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์ทั้งทางกาย วาจา ใจ และยึดหลักความจริง ความถูกต้องในการดำเนินชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ละเอียด และเกรงกลัวที่จะทำความผิด ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง และครู ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนด้านความซื่อสัตย์

3) มีวินัย รับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรม การแสดงออกถึงคุณลักษณะของนักเรียนที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันมีความรับผิดชอบ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความพยายาม ความละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมาย โดยรู้จักหน้าที่ที่ตนต้องกระทำหรือปฏิบัติและยอมรับผลของการกระทำนั้นทั้งทางด้านผลดีและผลเสียพร้อมทั้งปรับปรุงวิธีปฏิบัติให้ดีขึ้น

4) ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรม การแสดงออกถึงคุณลักษณะของนักเรียนที่แสดงออกถึงการตั้งใจเรียน เอาใจใส่ในการเรียน และมีความเพียรพยายามในการเรียน เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ศึกษาค้นคว้า หาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ ตรวจสอบบางสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5) ประหยัด อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง พฤติกรรม การแสดงออกถึงคุณลักษณะของนักเรียนที่แสดงออกถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเก็บดูแลรักษาเป็นอย่างดี ใช้ทรัพย์สินและสิ่งของของโรงเรียนอย่างประหยัด ใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างประหยัดและรู้คุณค่าใช้จ่ายอย่างประหยัดและมีการเก็บออมเงิน

6) ขยันหมั่นเพียร มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง พฤติกรรม การแสดงออกถึงคุณลักษณะของนักเรียนที่แสดงออกถึงความมานะพยายามเอาใจใส่ต่องานด้วยความกระตือรือร้น ไม่นิ่งเฉย ให้ความล่งไปโดยเปล่าประโยชน์ และมีใฝ่ห้ำต่ออุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้งานสำเร็จตามความมุ่งหมายหรือความต้องการ มีความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การงานด้วยความเพียรพยายามอดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย มีความตั้งใจและพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย มีความอดทนและไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคเพื่อให้งานสำเร็จ

7) สัมมาคารวะ กตัญญูกตเวทีตา หมายถึง พฤติกรรม การแสดงออกถึงคุณลักษณะของนักเรียนที่แสดงออกถึงการมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย การรู้จักบุญคุณของคน หรือหน่วยงาน หรือประเทศชาติ พยายามหาโอกาสตอบแทนสนองพระคุณต่อผู้มีพระคุณเหล่านั้น

8) เสียสละ มีจิตสาธารณะ หมายถึง พฤติกรรม การแสดงออกถึงคุณลักษณะของนักเรียนที่แสดงออกถึงการรู้จักยอมละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม การแบ่งปันแก่คนที่ควรให้ กำลังกาย กำลังทรัพย์ และกำลังสติปัญญาตามความสามารถ รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น รู้จักการดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียนชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน

1.4.3 การประเมินด้านความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) หมายถึง การพิจารณาผลความสำเร็จของโครงการฯ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการนำโครงการให้ประสบผลสำเร็จ และคงอยู่

1.4.4 การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation) หมายถึง การพิจารณาผลที่เกิดกับผู้เรียนในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น และความสำเร็จของโครงการที่สามารถเป็นแบบอย่างของโครงการให้กับโรงเรียนอื่นหรือผู้ที่สนใจ

2. โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนศิลา หมายถึง กระบวนการดำเนินการ 9 กิจกรรม ดังนี้

2.1 กิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียน

2.2 กิจกรรมวันสำคัญทางพุทธศาสนา ชาติ และพระมหากษัตริย์ หมายถึง กิจกรรมการเข้าร่วมบำเพ็ญกุศลเนื่องในวันสำคัญทางศาสนาและจัดนิทรรศการวันสำคัญทางศาสนา และกิจกรรมที่เกี่ยวกับวันสำคัญของชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น ขึ้นชมในพระราชกรณียกิจพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์

2.3 กิจกรรมออมวันละนิด ชีวิตสดใส หมายถึง กิจกรรมให้นักเรียนออมเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น โดยครูจัดทำสมุดฝากเงินประจำชั้นเรียน นักเรียนตระหนักถึงการมีวินัยในการออมเงิน

2.4 กิจกรรมเด็กรุ่นใหม่ หัวใจสุจริต หมายถึง กิจกรรมที่ให้นักเรียนแสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

2.5 กิจกรรมฝึกวินัย หัวใจคุณธรรม หมายถึง กิจกรรมที่ปูพื้นฐานการมีวินัยให้นักเรียน รู้จักการแสดงออกอย่างเหมาะสม รู้จักสิทธิของตนเองและผู้อื่น รู้จักหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่องานของตนเองและสังคม

2.6 กิจกรรมพูดสุภาพ รวยเสน่ห์ หมายถึง กิจกรรมการฝึกทักษะการพูดให้สุภาพเพื่อให้ นักเรียนได้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น นักเรียน พูดจาไพเราะน่าฟังและมีสัมมาคารวะ

2.7 กิจกรรมปันน้ำใจ พี่ให้น้อง หมายถึง กิจกรรมจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้องโดยการจัดกิจกรรมให้ยืมหนังสือที่รุ่นพี่ใช้ก่อนแล้วส่งต่อให้รุ่นน้องหนังสือหมุนเวียนแลกเปลี่ยนกันรุ่นน้องได้เข้าหนังสือดีมีประโยชน์

2.8 กิจกรรมสัมมาคารวะ กตัญญูกตเวทิตา หมายถึง กิจกรรมทุกเช้าหลังกิจกรรมหน้าเสาธงจะมีกิจกรรมการเคารพธงชาติ ให้นักเรียนไหว้พี่ พี่ให้น้อง สอนให้นักเรียนรู้จักการเคารพพี่ ครูอาจารย์ เพื่อฝึกการรู้จักเคารพผู้ใหญ่

2.9 กิจกรรมจิตอาสา หมายถึง กิจกรรมอาสาพัฒนาให้นักเรียนได้ฝึกจิตอาสา ช่วยเหลือและเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน

3. ครู และบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอน พนักงานราชการ และเจ้าหน้าที่อื่นของโรงเรียน

4. เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ที่รับผิดชอบในการดูแลนักเรียนที่เข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนบ้านโนนศิลา ปีการศึกษา 2564

5. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านโนนศิลา ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กและปานกลางมีจำนวน 9 คน (ยกเว้นผู้บริหาร 1 คนเป็นผู้วิจัย เหลือ 8 คน)

6. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบ้านโนนศิลา ในปีการศึกษา 2564

7. คู่มือประเมินโครงการ หมายถึง แนวทางการปฏิบัติงานของครูและผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ให้สอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ และเป็นมาตรฐานเดียวกันของโรงเรียน และเป็นแนวทางสำหรับการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของโครงการ เป้าหมายของโครงการ ขอบเขต แนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน กรอบงานกิจกรรม และแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบว่าโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนศิลา ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดส่งต่อ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
2. ได้สารสนเทศเพื่อผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ใช้ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ผู้เรียนได้รับการเสริมสร้างคุณลักษณะที่สอดคล้องกับคำขวัญและเป้าหมายของโรงเรียน
4. ได้สารสนเทศเพื่อผู้บริหารโรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป